

1 ידי לימוד תורתו ופסק דינו של רבה - "אשה מזרעת
2 תחלה" - הנה זה הכריע את דעת המתכתא דרקייעא³⁷

3 (וכנ"ל שרבה המשך בחינת (היחוד ו)הטהרה גם
4 בעולם) - "יולדת זכר"³⁸.

(משיחת שבת פרשת תזריע, תשכ"ה)

סעיף ו'.

38 ראה ע"ד ל' לקו"ש ח"ד ע' 1335 בענין המעלה שב"יודעת" (עבודה מלמלמ"ע) על "אתה הראת" (גילוי מלמלמ"ט), שדוקא בפסוק "יודעת" נאמרה תיבת "היום" שמורה על שלילת השינוי. ע"ש.

37 (להעיר מהמבואר בלקו"ת פרשתנו (כ, סע"ג), שבחי "זכר" (בעבודת ה') היא בחי' אהבה רבה שאין בה שינויים - והטעם שבאה"ר אין שיין שינויים הוא להיותה מבחי' יחידה (לקו"ת תצא לו, ג) - בדוגמת הכרעתו של רבה, לפי שהאיר בו מבחי' "יחיד") (כנ"ל

המשך ביאור למסכת עירובין ליום ראשון עמ' א

1 עָלִי, ולכך נאסר בכל מיני מאכל ומשקה, שאף שאינם טועדים את
2 הלב ואינם בכלל 'מוזן', מכל מקום הם זנים ומשביעים את הגוף, חוץ
3 ממים ומלח שאינם זנים כלל. אך בשם 'מוזן' נכללים רק חמשת מיני
4 דגן, שהם גם משביעים וגם טועדים את הלב, ולכך אמרו רב ושמואל
5 שרק עליהם מברכים 'בורא מיני מזונות'.
6 שוב שאלת הגמרא: וכי מים ומלח הוא דלא זייני, הא כל מילי
7 זייני, והאמר רבה בר בר חנה, כי הוה אוילנא בתריה - כאשר
8 הלכנו ואנו התלמידים) אחרי דרבי יוחנן למיכל פירי דגינסוס -
9 לאכול מהפירות המתוקים של ארץ ים כנרת, כי הוינין פי מאה -
10 כשהיינו מאה תלמידים, הוה מנקמינין לכל חד וחד עשרה עשרה
11 - ליקטנו עבור רבי יוחנן כל אחד ואחד עשרה פירות, כי הוינין פי
12 עשרה הוה מנקמינין לכל חד וחד מאה מאה, ובין כך ובין כך טר
13 הכל היו לפני רבי יוחנן אלה פירות, וכל מאה מינייהו לא הוי מתיין
14 להו צנא פת תלתא סאני - והפירות היו כל כך גדולים, שכל מאה
15 מהם לא היה די בסל של שלש סאים כדי להחזיקם, והוה אכיל להו
16 רבי יוחנן לבולחין, ואחר כך אמר, שבוועתא דלא מעים לי זיונא
17 - הריני נשבע שלא טעמתי דבר המזין, כלומר לא אכלתי לשבע
18 ועדיין רעב אני. הרי שיש עוד מאכלים (מלבד מים ומלח) שאינם
19 משביעים.

20 מתרצת הגמרא: אימא מזונא - אמור שרבי יוחנן נשבע שלא טעם
21 עדיין 'מוזן' והיינו דבר שהוא טועד את הלב, שאין כל המאכלים
22 טועדים אלא חמשת מיני דגן בלבד.

23 הגמרא דנה בדן עירוב במאכל שאסרו האדם בשבועה או בנדר:
24 אמר רב הונא אמר רב, האומר 'שבועה שלא אוכל בכר זו', כיון
25 שלא אסר על עצמו אלא את אכילתה, ולא את הנאתה, מערבין לו
26 בה, - אפשר לערב בערו בככר זו, ואף שאסורה לו באכילה, די בכך
27 שראוי לאכילה לאחריה. אבל האומר 'בכר זו תאסר עלי', כיון
28 שלא הזכיר לשון אכילה, הרי אסר על עצמו כל הנאות מהככר,
29 ולכך אין מערבין לו בה, שאם יערבו לו בה, הרי הוא נהנה ממנה.
30 הגמרא מקשה על דברי רב הונא מברייתא: מיתבי, שנינו בברייתא
31 (תוספתא פ"ב ה"ז), הנודר מן הככר מערבין לו בה. מדייקת הגמרא:
32 מאי לאו, דאמר 'ככר זו תאסר עלי', ואף על פי כן מערבים לו בה,
33 מפני שאנו אומרים שאין כוונתו לאסור על עצמו אלא את עיקר
34 הנאתה, והיינו אכילתה, אבל שאר הנאות לא אסר על עצמו.
35 דוחה הגמרא: לא - הברייתא אינה עוסקת באומר 'ככר זו תאסר
36 עלי', אלא באופן דאמר 'שבועה שלא אוכל בכר זו', שאז לא אסר
37 על עצמו אלא אכילתה, ולכך מערבים לו בה.

38 הגמרא מחזקת את התיורין: הכי נמי מכתבנא שהברייתא עוסקת
39 באופן שאמר 'שבועה שלא אוכל בכר זו', דקתני סיפא, אימתי
40 הנודר מן הככר מערבים לו בה, בזמן שאמר 'שבועה שלא
41 אמעמנה'. הרי שההיתר בברייתא נאמר רק באופן שפירש בדבריו
42 שלא אסר על עצמו אלא אכילתה.

43 מקשה הגמרא: לדברין שהברייתא עוסקת באופן שאמר 'שבועה
44 שלא אוכל בכר זו', יש לדייק, אכל אמר 'ככר זו תאסר עלי', מאי
45 הדין, הכי נמי דאין מערבין לו בה, אי הכי, אדתני בהמשך
46 הברייתא, שהאומר 'בכר זו הקדש', אין מערבין לו בה, לפי שאין
47 מערבין בהקדשות, האסורים בכל הנאה לכל אדם, ליפלוג וליתני

48 בדידיה - היה לו לתנא בברייתא לחלק בככר של חולין עצמו, וכך
49 יאמר, במה דברים אמורים שמעריבים לו בה, באופן דאמר 'שבועה
50 שלא אוכל בכר זו', אכל אמר 'ככר זו תאסר עלי' אין מערבין לו
51 בה, לפי שאסר בכל הנאה ממנה. ומכך שלא מצא התנא אופן
52 שיהא אסור לו לערב בה אלא באופן שהקדישה, מוכח שכל שאסר
53 אותה עליו, אין הברבל בין אם אסרה רק באכילה או אסרה גם
54 בהנאה, שבכל אופן אין כוונתו לאסור על עצמו אלא אכילה, אבל
55 לא שאר הנאות כגון עירוב.
56 הגמרא משיבה בקושיא: אמר לך רב הונא, אלא מאי כוונת
57 הברייתא, כל היכא דאמר 'עלי' מערבין, ואין במשמעות דבריו
58 לאסור אלא אכילה, אם כן קשיא רישא של הברייתא, שאמרה
59 'אימתי (מעריבים לו בה) בזמן שאמר שבועה שלא אטעמנה',
60 שמשמע שרק באופן זה מעריבים לו בה, אבל אם אמר 'ככר זו עלי'
61 אין מעריבים לו בה.

62 דוחה הגמרא: זו אינה קושיא, משום דחסורי מיחסרא הברייתא,
63 והכי קתני, הנודר מן הככר מערבין לו בה, ואפילו אמר 'ככר זו
64 תאסר עלי' נעשה כאומר 'שבועה שלא אמעמנה', כלומר, ודאי אין
65 כוונתו לאסור על עצמו אלא את עיקר הנאתה והיינו אכילה, ולכך
66 מעריבים לו בה. ונמצא שמכל מקום קשיא מהברייתא לרב הונא
67 שאמר שהאומר 'ככר זו תאסר עלי' אין מעריבים לו בה, שמדברי
68 הברייתא מבואר שרק אם אסרה בלשון הקדש אין מעריבים לו בה.

69 מתרצת הגמרא: אכן דברי ברייתא זו הם שלא כדברי רב הונא, אמנם
70 מצינו מלוקת תנאים בזה, והוא -ורב הונא דאמר רבי אליעזר,
71 דתנאי, רבי אליעזר אומר, האומר 'שבועה שלא אוכל בכר זו',
72 מערבין לו בה, אבל האומר 'בכר זו תאסר עלי', אין מערבין לו
73 בה.

74 הגמרא מקשה סתירה על דברי רבי אליעזר מדבריו בברייתא אחרת:
75 ומי אמר רבי אליעזר הכי, והתנאי, זה הכלל, אדם אוסר עצמו
76 כאוכל, כלומר, אדם שתלה את הנדר במעשה שהוא עושה בעצמו,
77 והיינו שנדר שלא אוכל בכר זו, מערבין לו בה, כיון שההנאה באה
78 לו ממילא, ולא על ידי פעולה שעושה להביא עליו הנאה. אבל אוכל
79 הנאסר לו לאדם, כגון שאמר 'ככר זו תאסר עלי', או שאמר
80 'שבועה שלא אהנה מככר זו', כיון שלא תלה את האיסור בפעולה
81 שלו, אלא אסר על עצמו כל הנאה הבאה לו מהככר, אין מערבין
82 לו בה. רבי אליעזר אומר, אף אם אמר 'בכר זו תאסר עלי' מערבין
83 לו בה, וכדעת חכמים בברייתא הראשונה שהובאה לעיל, ורק אם
84 אמר 'בכר זו הקדש' אין מערבין לו בה, לפי שאין מערבין (לו)
85 בהקדשות. הרי שסבר רבי אליעזר שהאומר 'ככר זו תאסר עלי'
86 מעריבים לו בה, ונמצאו דבריו סותרים.

87 משיבה הגמרא: תרי תנאי ואלוהא דרבי אליעזר - שני תנאים
88 נחלקו בדעת רבי אליעזר בדן זה.

89 שנינו במשנה: מערבין לנייר כו' ולישראל בתרומה.
90 אומרת הגמרא: מתניתין דלא כבית שמאי, דתנאי, בית שמאי
91 אומרים, אין מערבין לנייר כו' ולישראל בתרומה, שאין מעריבים
92 אלא בדבר שראוי למערב עצמו באכילה, ובית הלל אומרים,
93 מערבין לנייר כו' ולישראל בתרומה. אמרו להן בית הלל לבית
94 שמאי, אי אתם מודים